

Soyez les bien-venus!

Welcome!

Hezlich willkommen!

¡Bienvenida!

Добро пожаловать!

Yin-dee-ton-rab!

Bem-vindos!

Huan Ying Guang Lin!

Nhiệt liệt đón chào!

Sveiki atvykg!

Marhaba!

Üdvözöljük!

ТЕСТ 4

1. Які мовні компетентності входять до складу компетентностей в аудіюванні та читанні?

A.; Б.; В.

2. Які етапи формування комп. в аудіюванні?

1.; 2. : 2.1.; 2.2.

3. Які етапи формування комп. в читанні?

0.....; 1.; 2. : 2.1.; 2.2.

4. Які фази роботи з текстами для А и Ч?

A.; Б.; В.

Лекція 5

Методика формування мовленнєвої компетентності в говорінні

План

1. Загальна характеристика говоріння
2. Психолінгвістичні моделі та психофізіологічні механізми говоріння
3. Комунікативні, психологічні та лінгвістичні особливості діалогічного (ДМ) і монологічного мовлення (ММ)
4. Формування компетентності у ДМ
5. Формування компетентності у ММ

Компоненти ІКК

Професійна ІКК

ІКК

Мовленнєві компетентності в Г, А, Ч, П

Лінгвосоціокультурна компетентність

**Мовні компетентності:
фонетична, лексична, граматична, в техніці Ч і П**

Навчально-стратегічна компетентність

Мовленнєві компетентності

- *Рецептивні*: аудіювання і читання
- *Продуктивні*: **говоріння** і письмо
- *Рецептивно-репродуктивні*: переклад

- *Писемні*: читання, письмо, переклад
- *Усні*: аудіювання, **говоріння**, переклад

1. Загальна характеристика говоріння

1. *Характеристика* акта говоріння:

- Мета, мотив (в основі – потреба)
- Предмет (думки мовця)
- Продукт (його висловлювання)
- Результат (реакція слухача)

2. *Компоненти* компетентн. в говорінні:

- Знання
- Навички
- Уміння
- Комунікативні здібності (готовність до МКС, мотиви, інтереси, настанови, бажання... студента)

3. Говоріння базується на таких навичках:

Граматичних:

- вибрати ГФ/ГС, яка б відповідала ситуації спілкування та комунікативному наміру мовця
- оформити обрану ГФ/ГС відповідно до норм ІМ – синтаксичних і морфологічних.

Лексичних:

- викликати з пам'яті ЛО, яка б відповідала ситуації спілкування та комунікативному наміру мовця
- оформити обрану ЛО у звуковому коді відповідно до норм ІМ
- миттєво сполучити цю ЛО з іншими ЛО, які утворюють синтагму або фразу.

Фонетичних:

- актуалізувати і реалізувати операції артикуляції словоформ, синтагм, фраз і ПФЄ
- актуалізувати і реалізувати операції інтонування: акцентуації, мелодики, ритмики, паузації, темпу ...

4. Якості навичок і умінь

Навичок:

- **автоматизованість**
- **стійкість**
- **гнучкість або здатність до переносу**

Умінь:

- **цілеспрямованість**: співвіднесення мотиву і цілей з результатом, що планується (з урахуванням сигналів зворотного зв'язку)
- **динамічність**: здатність до переносу у нові ситуації спілкування
- **продуктивність**: новизна змісту і форми
- **інтегрованість**: синтез різних навичок
- **самостійність**: у добиранні мовних засобів і форми висловлювання, незалежність від РМ,

2. Психолінгвістичні моделі та психофізіологічні механізми говоріння

2.1. Моделі породження висловлювання

(роботи Л.С.Виготського, М.І.Жинкіна, О.О.Леонтьєва, Т.В.Рябової, И.О.Зимньої)

4 фази:

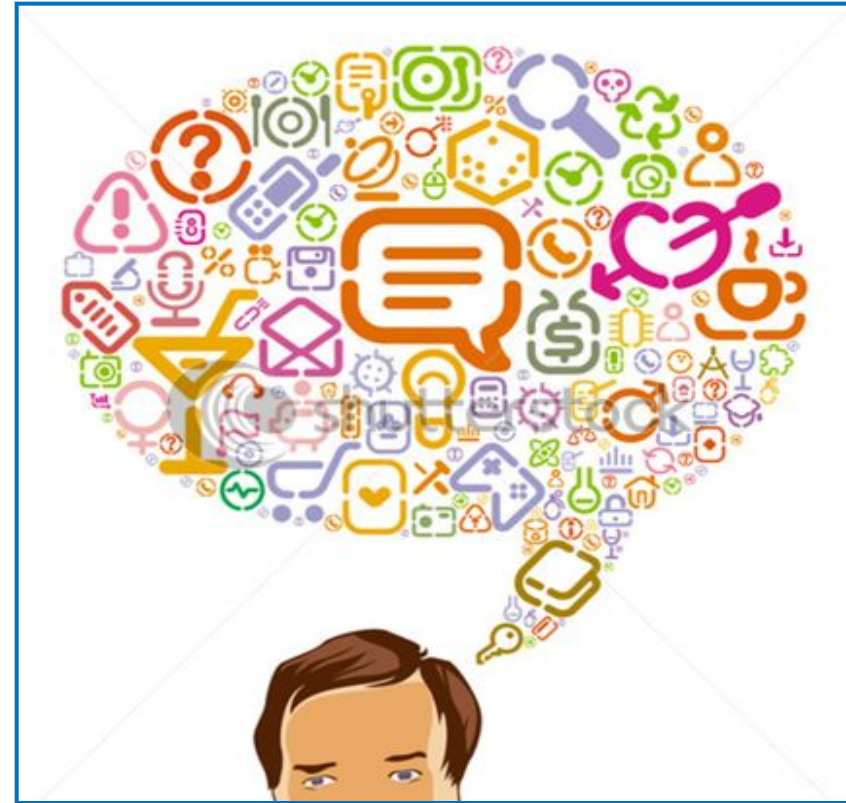
1. Мотиваційна фаза
2. Фаза планування (орієнтуюча)
3. Виконавча фаза
(2+3!)
3. Фаза контролю і самоконтролю

2.2. Психофізіологічні механізми говоріння

(Жинкин Н.И. Механизмы речи, 1958)

- Репродукції
- Вибору
- Комбінування
- Конструювання
- Прогнозування
(антиціпації)
- Дискурсивності

(за Ю.І. Пассовим, 1989)

3. Комунікативні, психологічні та лінгвістичні особливості діалогічного (ДМ) і монологічного мовлення (ММ)

Домінуючі комунікативні функції:

ДМ: 1. інформативна (запит – повідомлення інф-ії); 2. регулятивна (пропозиція, прохання, наказ, порада – прийняття – відмова); взаємне переконання, обґрунтув. своєї точки зору; 3. емоційно-оцінювальна (обмін судженнями/думками/враженнями); 4. етикетна (діалоги етикетного характеру)

ММ: 1. інформативна (повідомити, розповісти, описати); 2. регулятивна (ініціювати до дії, вплинути, переконати ...); 3. емоційно-оцінювальна; 4. розважальна; 5. ритуально-культува (промови)

Психологічні особливості ДМ и ММ

ДМ

- ◇ зміна ролей
- ◇ вмотивованість
- ◇ зверненість
- ◇ ситуативність
- ◇ спонтанність
- ◇ емоційність та експресивність
- ◇ використання невербальних засобів спілкування
- ◇ швидкий темп

ММ

- ◇ однонаправленість
- ◇ вмотивованість
- ◆ зверненість
- ◇ контекстуальність
- ◇ відносна монотемність
- ◇ цільність і зв'язність
- ◇ відн. безперервність
- ◇ розгорнутість
- ◇ послідовність і логічність
- ◇ відн. підготовленість
- ◇ закінченість

Лінгвістичні особливості ДМ и ММ

ДМ

- ◇ еліптичність
- ◇ клишованість
- ◇ фразеологічність
- ◇ використання «слів-заповнювачів»
пауз
- ◇ розмовна мова:
 - короткі фрази
 - повтори
 - обірвані фрази
 - «фальш-старты»
 - розмовна лексика

ММ

- ◆ структурна
завершеність фраз
- ◆ відносна повнота ви-
словлювання
- ◆ розгорнутість
- ◆ використання фраз з
різними структурами
 - ◇ зв'язність
- ◆ більш складний
синтаксис
 - ◇ більша нормативність

4. Формування компетентності у ДМ

Компетентність у ДМ:

- це **здатність** реалізовувати усномовленнєву комунікацію у діалогічній формі у важливих сферах і типових ситуаціях спілкування відповідно до комунікативного завдання, яка базується на складній взаємодії **умінь, навичок, знань і комунікативних здібностей.**

4.1. Цілі формування компетентності у ДМ
див. Програми і Загальноєвропейські Рекомендації з
мовної освіти по відповідних рівнях і підрівнях

4.2. Структура діалогу:

репліка

(ініціативна, реактивна, ініціативно-
реактивна)

діалогічна єдність (ДЄ)

мінідіалог (2-3 ДЄ)

діалог

4.3. Види ДЄ (приклади):

Функція: інформування

- ✓ повідомлення – повідомлення
- ✓ повідомлення – запитання
- ✓ повідомлення – спонукання (прохання, порада, пропозиція, запрошення, наказ, ...)

Функція: регулювання та ініціювання

- ✓ пропозиція / прохання / наказ – згода
- ✓ пропозиція / прохання / наказ – відмова
- ✓ пропозиція / прохання / наказ – запитання

Функція: запит інформації

- ✓ запитання – відповідь
- ✓ запитання – контрзапитання

(див. Функціональні типи Д і ДЄ – Методика 2013, с. 317)

**Функциональные
типы диалогов**

Виды ДЕ

Диалог-расспрос

вопрос – ответ на вопрос; сообщение – вопрос
сообщение – вопрос + сообщение; сообщение –
сообщение; сообщение – сообщение +
дополнительное сообщение

**Диалог-
договоренность**

вопрос – ответ; сообщение – вопрос; вопрос – ответ –
вопрос; вопрос – ответ на вопрос + сообщение;
сообщение – сообщение + дополнительное
сообщение; сообщение – сообщение в ответ + вопрос
инициирование – согласие / отказ

**Диалог-обмен
впечатлениями,
мыслями**

сообщение – сообщение; сообщение – вопрос;
вопрос – ответ – вопрос; вопрос – ответ на вопрос +
сообщение; сообщение – сообщение в ответ +
дополнительное сообщение; вопрос – ответ

**Диалог-обсуждение
(дискуссия)**

сообщение – сообщение; вопрос – ответ; сообщение –
ответ; сообщение – сообщение + дополнительное
сообщение

**Диалог этикетного
характера
(small talk)**

вопрос – ответ; вопрос – ответ – вопрос; сообщение –
сообщение; сообщение – вопрос
вопрос – ответ на вопрос + сообщение

4.5. Уміння у ДМ

- продукувати ДЄ різних типів
- продукувати діалоги різнихх функціональних типів у типових комунікативних ситуаціях

Спеціальні уміння у ДМ:

- установляти контакт, розпочати діалог
- підтримати контакт, діалог
- завершити контакт, діалог
- керувати спілкуванням: привернути увагу, перепитати, уточнити слово / думку, запитати про думку, швидко відреагувати на репліку, передати слово, стимулювати співрозмовника до висловлювання, висловити зацікавленість, вибачитися / подякувати, просигналізувати розуміння / нерозуміння, перевірити розуміння,
- перервати контакт, змінити тему / предмет спілкування

4.6. Два шляхи навчання ДМ

а) «Зверху вниз» □

Від Д-зразка →

його імітація →

варіювання →

до складання власних Д в аналогічних ситуаціях спілкування.

б) «Знизу вверху» □

Від засвоєння елементів Д (ДЄ) →

до продукування мінідіалогів (2-3 ДЄ) →

до цілого Д

а) Навчання ДМ «Зверху вниз» □

Д-зразок → імітація → варіювання →
укладання власних Д в аналогічних ситуаціях:

Приклад: діалог-домовленість

- *Ты что завтра вечером делаешь?*
- *Не знаю пока. А что, есть идеи?*
- *Я иду в дискотеку. Пойдешь?*
- *Нет, спасибо. Не хочу. В другой раз.*
- *Ну как хочешь.*

б) Етапи навчання ДМ «Знизу вверх» □

0. Навчання реплікування

(на підготовчому етапі: формування лексичн., граматичних і фонетичних навичок)

1. Навчання продукування ДЄ (перший етап)

2. Навчання продукування мінідіалогів (другий етап)

3. Навчання продукування діалогів (третій етап)

Вправи для навчання іншомовного міжкультурного спілкування

ЗАГАЛЬНА СИСТЕМА ВПРАВ ДЛЯ НАВЧАННЯ

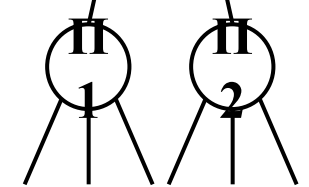
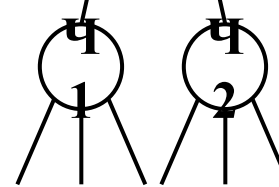
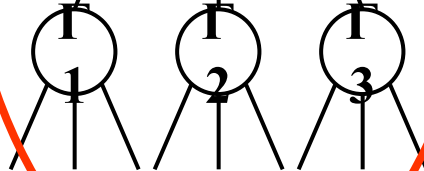
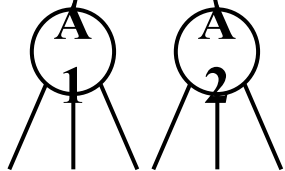
АУДІЮВАННЯ
(усіх видів)

ГОВОРІННЯ
(ММ і ДМ)

ЧИТАННЯ
(усіх видів)

ПИСЬМА
(визначених типів тексту)

ПІДСИСТЕМИ ВПРАВ

Про що треба пам'ятати, укладаючи вправи?

А. Комунікативна ситуація і її компоненти

Б. Ситуації: реальні та умовні (=штучні), які змодельовано за допомогою:

- вербального (словесного) опису
- ілюстративної наочності
- предметної наочності
- дій

В. Три фази вправ:

1. Мотиваційно-спонукальна (задати ситуацію та її основні компоненти, сформулювати завдання і надати зразок)
2. Виконання (різні форми взаємодії)
3. Контроль і самоконтроль різних видів.

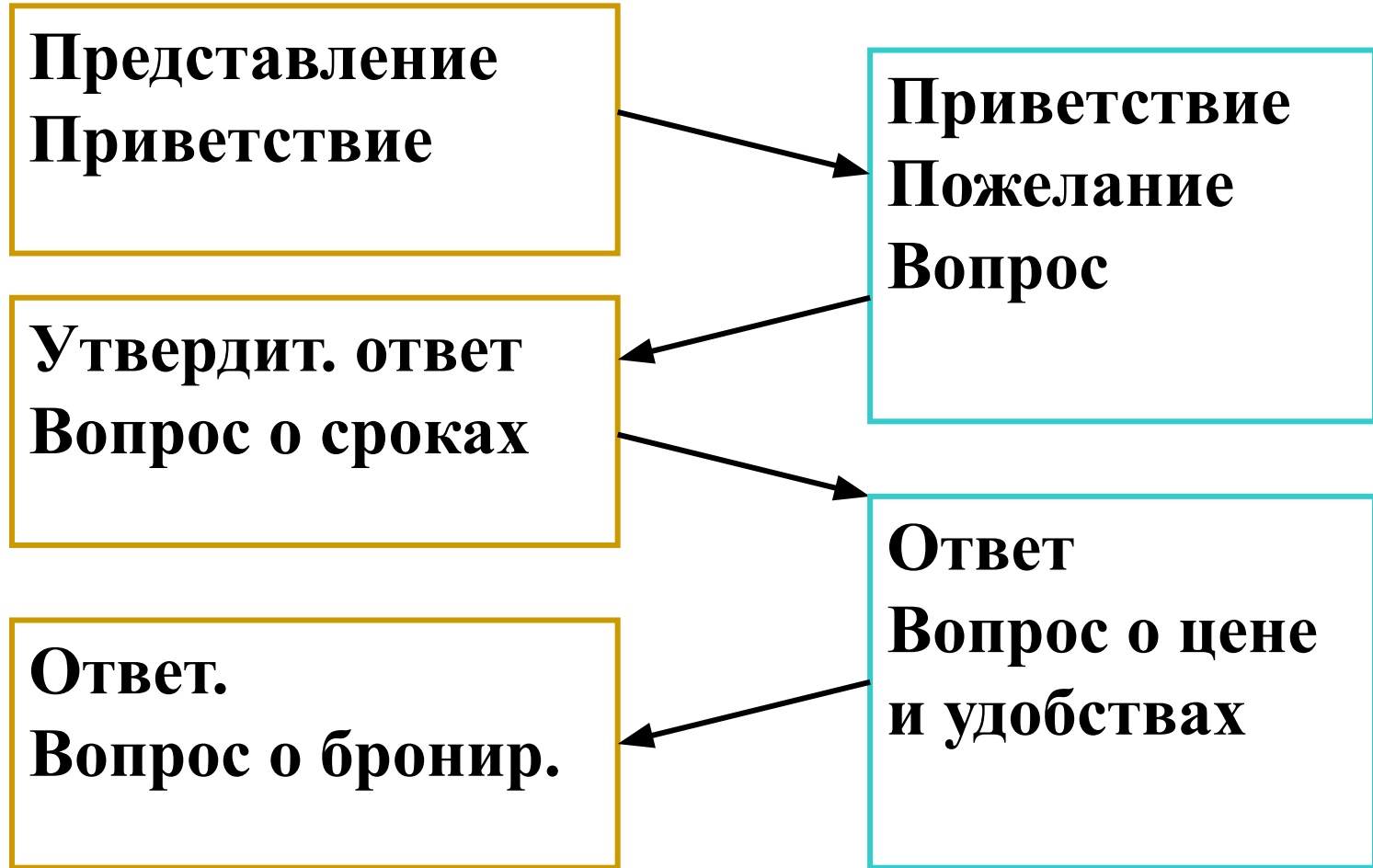
ОПОРИ

природні і спеціально створені:

- 1. Вербальні опори:** логіко-структурні або функціональні схеми, опорні слова, діалог/монолог-зразок ...
- 2. Схематичні опори:** плани (квартир), карти, схеми-діаграми, схеми роботи, квітки, графіки, таблиці, цифри ...
- 3. Ілюстративні опори:** малюнки, фотографії, серії малюнків, карикатури, комікси, плакати...
- 4. Комбіновані:** 1+3, 1+2 и т.д.

Приклад:

Функціональна схема діалогу-розпитування

Приклад: розклад потягів

Bahnhof/ Haltestelle	Datum	Zeit	Dauer	Umsteige n	Gleis	Produkte	Normal-prei s
Frankfurt(Main) Hbf Kiel Hbf	Di, 10.11.09 Di, 10.11.09	ab 11:58 an 16:44	4:46	0	8 3	ICE 76	117,00 EUR
Frankfurt(Main) Hbf Kiel Hbf	Di, 10.11.09 Di, 10.11.09	ab 12:58 an 18:02	5:04	2 (Hamburg, Neumün- ster)		IC, RE, RB	97,00 EUR
Frankfurt(Main) Hbf Hamburg Hbf Hamburg Hbf Neumünster Neumünster Kiel Hbf		ab 12:58 an 16:34 ab 16:43 an 17:31 ab 17:36 an 18:02			8 12a/ b 6a 3 2 3	IC 2478 Intercity Bordbistro RE 21074 Regional-Express, SnackPoint / Imbiss im Zug RB 21926 Regionalbahn, Fahrradmitnahme begrenzt möglich	

Приклади вправ:

Підготовчий етап: Навчання реплікування

1. Поговорим о наших хобби:

- Я люблю читать. А вы?
- Я тоже люблю читать./Я нет./А я не очень.

2. Я люблю читать. Я скажу, чем я интересуюсь, а вы скажите, что вы интересуетесь теми же жанрами:

- Я люблю читать исторические романы.
- Я тоже люблю ист. романы./ Я тоже их люблю./ А я не очень./А я их не люблю.

3. Продолжим разговор о наших интересах. Но нам нравятся разные жанры:

- Я люблю читать исторические романы.
- А я люблю читать романы о любви.

Перший етап: Навчання продукування ДЄ

4. Давайте перечислим наши любимые литературные жанры («Снежный ком»). Каждый повторяет хобби соседа и называет свой любимый литературный жанр:

- Я люблю исторические романы.**
- Ты любишь исторические романы, а я люблю романы о...**
- Она любит ..., ты любишь ..., а я люблю ...**

5. Староста группы хочет организовать всем подарки на дни рождения. Помогите ему.

Спросите у соседей, какой жанр ему нравится:

- Что ты любишь читать?**
- Мемуары.**
- А ты?**

2-ий етап: Навчання продукув. мінідіалогів

6. Обсудим, какие книги кому подарить:

- Что любит читать X?
- Насколько я знаю, мемуары.
- Если X любит читать мемуары, то давайте подарим ему
- А по-моему он любит Давайте подарим ему

3-ий етап: Навчання продукування діалогів різних функціональних типів

7. Вы с другом идете на день рождения к Y. Обсудите, что вы ему подарите. Вам нужно прийти к единому мнению.

Партнер 1: вы за то, чтобы подарить роман...

Партнер 2: вы за то, чтобы подарить толковый словарь на ИЯ.

5. Формування компетентності у ММ

5.1. Цілі навчання ММ – див. Програми та Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти

5.2. Види ММ (за домінуючою КМФ):

- **розповідь** (оповідь, повідомлення, доклад, ...);
- **опис** (предмету / об'єкту, процесу);
- **міркування** (доказ, переконання, обґрунтування, критика, ...).

Типи монологів: М-оповідь, М-повідомлення, М-опис, М-доказ, ...

5.3. Етапи навчання монолога

Шлях навчання Г: від діалогу → до "діалогічного монологу" (розгорнута репліка діалогу або мінімонолог) → до власне монологу.

Три етапи навчання власне монолога:

1. Навчитися об'єднувати ЗМ у ПФЄ
2. Самостійно будувати мінімонологи (ПФЄ) за допомогою опор різних видів
3. Самостійно продукувати монологи різних функціональних типів на рівні текста

ОПОРИ

природні та спеціально створені:

- 1. Вербальні опори:** підстановчі таблиці, логіко-структурні схеми, плани, опорні слова, **тези**, монолог-зразок ...
- 2. Схематичні опори:** плани, карти, схеми-діаграми, схеми роботи механізмів, графіки, таблиці, цифри, **mind map**, асоціограми
- 3. Ілюстративні опори:** малюнки, фотографії, слайди, серії малюнків, карикатури, комікси, плакати...
- 4. Комбіновані:** 1+3, 1+2 и т.д.

Приклад: підстановочна таблиця (Моя родина)

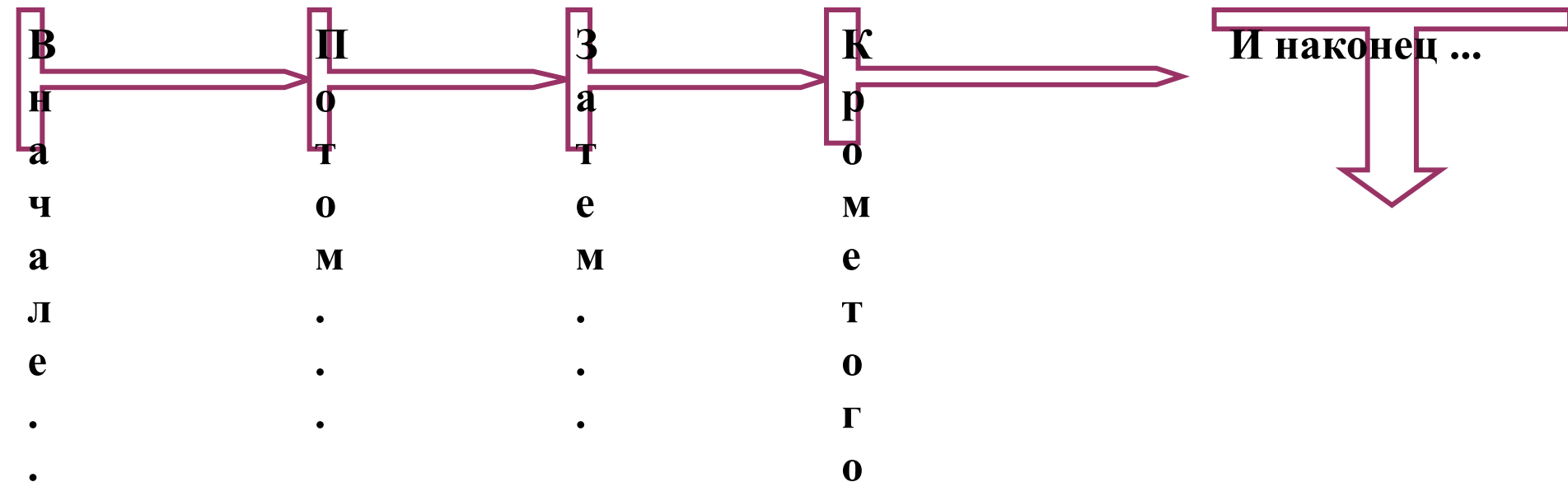
Мою Моего	папу/сестру/ Маму/брата	зовут
Ей Ему	лет.
Он Она	роботае учи тс я	в школе/на заводе/в клин ике
У не е У не го	е сть не т	хо бби.
Он Она	(не) лю бит	чи тати /пе ти / с по рт/ та н ци.

Приклади:

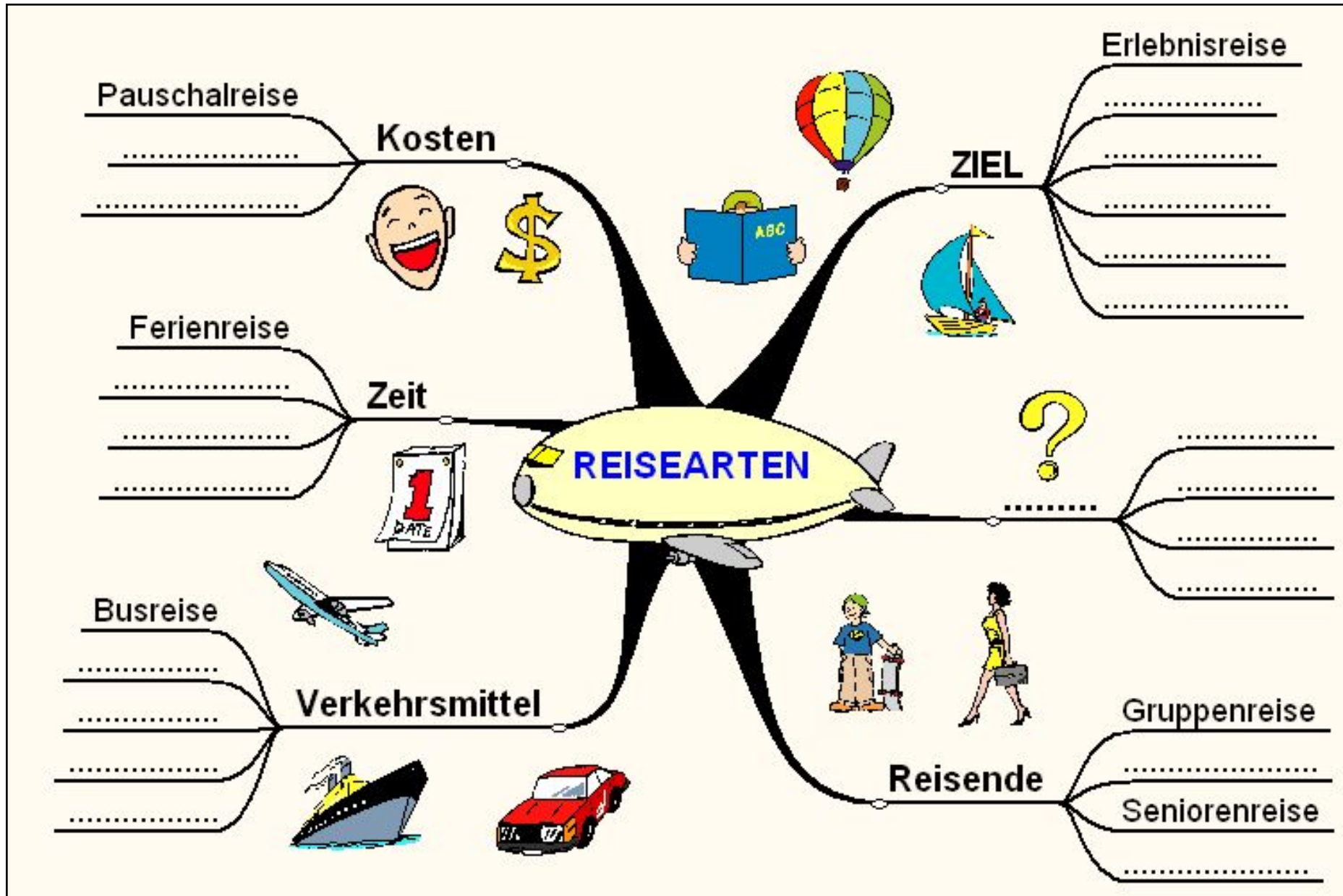
Логіко-структурна схема:

***Меня зовут ... Мне ... (возраст). Я
(профессия). Я работаю ... / учусь в ...(вуз) на
... (ф-т)***

Опорні слова:

Приклад: mind map

5.4. Вправи: 3 групи вправ

1 група: навчити об'єднувати ЗМ рівня фрази у ПФЄ

- **Доповнити фразу викладача (приєднання):**
Это наша аудитория. – Она маленькая. - Но она светлая. - ...
- **Об'єднати дві фрази в одну (з однією ГС, з різними ГС):** Мы живем в 9-этажном доме. У нас 3-комнатная квартира. Она состоит из гостиной, спальни родителей и моей комнаты.
- **Засвоїти засоби міжфразового зв'язку (ЗМЗ):**
знайти їх у тексті, проаналізувати, систематизувати, заповнити текст з прогалинами, вибрати із декількох поданих у дужках ...

2 група: навчити самотійно будувати мінімонологи за допомогою опор різних видів

- **Описати зовнішність за допомогою підстановчої таблиці**
- **Розповісти про країну за допомогою логіко-структурної схеми**
ФРГ расположена в Она граничит с
Ее территория составляет Столица ФРГ ...
- **Розповісти про свою країну за планом:**
1. Положение 2. Границы 3. Территория 4.
Столица 5. Население 6. ...

3 група: навчити самотійно продукувати монологи різних функціональних типів на рівні тексту

- Опиши молодіжну моду 21-го століття (М-описание)**
- Розкажи, що сталося з ... (серія малюнків) (М-оповідь)**
- Докажи, що саме ти маєш отримати грант для навчання у США (М-доказ)**

ДАВАЙТЕ ВСПОМНИМ:

Что мы обсудили сегодня?

Из каких компонентов состоит компетенция в Г?

На каких навыках базируется компетенция в Г?

Какие фазы имеет процесс порождения высказывания?

Какие механизмы говорения вам известны?

Какие психологические особенности характерны для ДР и МР ?

Какие лингвистические особенности характерны для ДР и МР?

Какова структура диалога?

Какие типы диалогов вы знаете?

Каковы этапы обучения ДР?

Какие типы монологов вы знаете?

Каковы этапы обучения МР?

ВАШІ ЗАПИТАННЯ

ДЯКУЮ!